

EN TIDNING UTGIVEN AV
MYNDIGHETEN FÖR TILLGÄNGLIGA MEDIER
OCH PUNKTSKRIFTSNÄMNDEN

Nr 02
2021

PUNKTSKRIFTSLÄSARE

LÄSGULDET 2021

Finn Hellman vinner
MTM:s tillgänglighetspris:

**”Tekniken kan inte
rationalisera bort
människor”**

**JULBÖCKER MED
STÄMNING**

Kära läsare,

Hur kan vi göra våra taktila produkter och tjänster ännu bättre för läsarna? Den frågan är vi många som jobbar med på MTM och vi gläds verkligen över vår nya referensgrupp! På sidan 4 berättar medlemmarna själva om hur de ser på sitt uppdrag. För egen del hoppas jag på input till Vi punktskriftsläsare! Och har du synpunkter på innehållet i tidningen eller tips på något du tycker att vi ska skriva om, hör av dig till mig!

En person som verkligen drivs av att förbättra för punktskriftsläsare är Finn Hellman, årets vinnare av MTM:s tillgänglighetspris Läsguldet. Hans kamp för allas rätt att läsa på sina villkor började tidigt och har bidragit till många förändringar. I det här numret skriver vi också om projektet Ordet och handen som tagit fram en taktil verktyglåda för boksamtal. Och har du koll på utbudet av taktila bräd- och kortspel? Som vanligt finns boktips och så presenterar vi nya taktila bilderböcker för de minsta. Missa inte heller Björn Westlings text sist i tidningen om vad som är på gång inom det taktila området i stort. Trevlig läsning och god jul!

Anette Säfström, redaktör

anette.safstrom@mtm.se

Innehåll 2/2021

I korthet	3
Aktuellt	4
Ordet och handen	5
Läsguldet	6
Nya bilderböcker	8
Lästips barn	9
Taktila spel	10
Lästips tema resa	11
Punktskriftsnämnden	12

Vi punktskriftsläsare ges ut av Myndigheten för tillgängliga medier och Punktskriftsnämnden. December 2021, nr 2. Utgivning 2 ggr/år.

Ansvarig utgivare: Magnus Larsson.

Redaktör: Anette Säfström,
anette.safstrom@mtm.se.

Grafisk form: Blomqvist & Co.

Layout: Anette Säfström.

Redaktion: Eva Bengtsson, Helén Åberg, Christine Lundgren, Catinka Grunditz, Sofia Alsterhag.

Adress: Myndigheten för tillgängliga medier, Box 51, 201 20 Malmö

Prenumeration är gratis.

Telefon 040-653 27 20 eller e-post punktskrift@mtm.se. Vi punktskriftsläsare finns i punktskrift och i tryckt version.

Foto omslag: Lisa Thanner

Låna i jul och nyår

MTM:s Punktskrifts- och prenumerationservice har stängt måndag 27 december och måndag 3 januari. I övrigt har vi öppet som vanligt, måndag till torsdag klockan 9-12. Välkommen att kontakta oss!

Telefon: 040-653 27 20

E-post: punktskrift@mtm.se

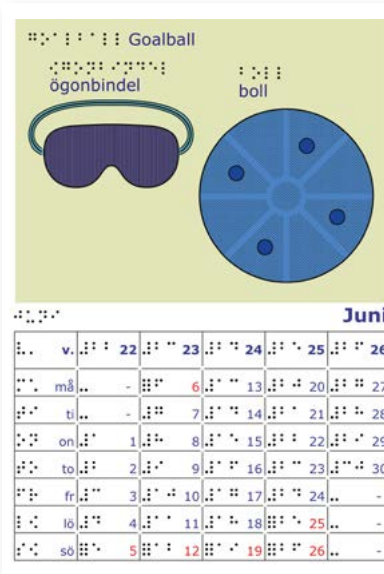

Taktila almanackan för 2022 är här!

Varje år gör MTM en taktill almanacka på ett visst tema. 2022 års tema är fritidssysselsättning!

Varje månad har en taktill bild i färg som knyter an till temat och bland bilderna i den nya almanackan finns till exempel sporten Goalball i form av en boll och ögonbindel. Varje månad har även ett boktips som är skrivet både i punkt och i svartskrift. De röda helgdagarna är markerade med en full punktskriftscell.

Almanackan finns att köpa hos Iris Hjälpmedel.

MyPack Home – envägslån till dörren

Under året har MTM skickat envägslån med PostNords MyPack Home. Paketet levereras direkt till dörren och om du inte är hemma kan det lämnas utanför. Har du e-post eller mobilnummer registrerat hos MTM, får du aviseringar av PostNord när lånet är på väg. Du kan även följa din försändelse i PostNords app. Appen finns både för iPhone och Android.

Bor du i ett hus med portkod är det viktigt att du har meddelat MTM din portkod för att PostNord ska kunna komma in i trapphuset. Hör av dig till Punktskrifts- och prenumerationservice för att meddela MTM aktuell e-postadress och aktuellt mobilnummer, samt eventuell portkod.

Om du har problem med försändelsen, kontakta PostNords kundtjänst på telefon 0771-33 33 10 eller mejla till intern.premium@postnord.com. Mejlen går direkt till PostNords Premium-kundservice, ange alltid att det gäller en blindskriftsförsändelse för att få bästa möjliga hjälp.

Vilka tidningar vill du läsa?

Som vi berättade om i förra numret av Vi Punktskriftsläsare gör vi en översyn av vilka tidningar man kan prenumerera på i punktskrift. Utifrån önskemål från er läsare finns nu förslag på nya tidningar som vi kan erbjuda på punktskrift om tillräckligt många vill prenumerera på dem. Läs om dem här nedan.

Vill du prenumerera på någon av dem, eller på en tidning vi redan erbjuder i punktskrift? Hör av dig till Punktskrifts- och prenumerationservice. En lista på vilka tidningar som redan finns hittar du på MTM:s hemsida: www.mtm.se/var-verksamhet/punktskrift/punktskriftstidningar2/

Förslag på nya tidningar:

- Modern Psykologi.** Populärvetenskaplig tidskrift om psykologi. 10 nr/år.
- Aktiv träning.** Tips och vägledning om träning för en aktiv vardag. 12 nr/år.
- Sans.** Djupa artiklar om vetenskap, kultur, filosofi och samhällsfrågor. 4 nr/år.
- Vego.** Vegetarisk matlagning. 6 nr/år.
- Kyrkans tidning.** Dagstidning med kyrkliga frågor i fokus. 46 nr/år.
- Utemagasinet.** Allt om friluftsliv. 12 nr/år.
- ETC.** Dagstidning med undersökande journalistik och intervjuer. 50 nr/år.
- Filter.** Reportagemagasin som underhåller och fördjupar. 6 nr/år

Nytt!

Under 2022 kommer tidskrifterna Fronesis och Lyrikvännen att finnas i punktskrift i Legimus som envägslån.

MÖT MTM:S NYA REFERENSGRUPP!

I **förra numret** av tidningen efterlyste vi personer till vår nya referensgrupp för punktskrift. Nu kan vi stolt presentera de fem som ska bidra med sin kunskap och hjälpa MTM att göra det taktila området ännu bättre.

Sara Shamloo Ekblad, författare, skrivpedagog och massör

– Jag vill vara med i referensgruppen för att få möjlighet att utveckla MTM:s punktskriftsverksamhet. Jag har i många år drivit Facebookgruppen Nätverket Bra punkter, en grupp för svenska punktskriftsläsare. Jag fått ta del av många personers erfarenheter och tyvärr ofta klagomål. Genom referensgruppen hoppas jag kunna bidra med konstruktiva förslag till förbättringar.

När lärde du dig punktskrift?

– Jag läser mycket punktskrift och jobbar även med text som författare och skrivpedagog. Jag läser också musiknoter i punktskrift. Jag har läst punktskrift sedan jag var tio år.

Linda Wright

– Punktskrift är mitt läsmedia och bland det vackraste som finns. Min förhoppning är att kunna bidra med erfarenhet av punktskrift som en naturlig och självklar del i alla delar av livet.

När lärde du dig punktskrift?

– Jag har läst punktskrift sedan fem års ålder och fyller 42 i början av nästa år. Vi barndomspunktskriftsläsare får i nuläget inte våra behov tillgodosedda, vilket gör att vi om möjligt väljer bort punktskriftsböcker från MTM och så får det inte vara.

Lena Nisula Wester, kursansvarig

– Jag använder punktskrift dagligen och ansvarar för nybörjarkurserna i punktskrift för vuxna i SRF. Jag ger också stöd till distrikt- och lokalföreningar i deras punktskriftsverksamhet. När vi i SRF tar fram broschyrer och affischer på punktområdet är jag alltid delaktig. Jag tror att jag har en del kunskap och erfarenhet att bidra med!

När lärde du dig punktskrift?

– På Tomtebodaskolan 1968.

Marie-Louise Lindén, administratör

– Jag är barndomssynskadad och även förälder till en nu vuxen person som också använt punktskrift sedan fem års ålder. Jag vill vara med i referensgruppen för att bevara och utveckla skriftspråket. Jag vill också motivera fler yngre att lära sig och fortsätta använda punktskrift, taktila bilder och kartor. Hoppas kunna bidra med tankar och idéer.

När lärde du dig punktskrift?

– När jag var åtta år.

David Sundström, handläggare

– Jag tycker att det skrivna ordet är väldigt viktigt. Det finns stora poänger med att vara en aktiv punktskriftsläsare även om det finns så många talande lösningar nuförtiden. Jag hoppas kunna bidra med stort engagemang för läsning och språkfrågor. Kanske en skvätt nytänkande och kreativitet.

När lärde du dig punktskrift?

– Jag har läst punktskrift i princip hela mitt liv. Jag började leka med punktskriftstecknen redan i tre-fyraårsåldern och sen har det rullat på.

Det här gör referensgruppen

Referensgruppen kommer att diskutera MTM:s taktila utbud av produkter och tjänster, bland annat utifrån utformning och kvalitet. Eva Bengtsson är ansvarig för gruppen på MTM:

– Jag ser fram emot att lära känna deltagarna och att tillsammans utveckla och förbättra MTM:s taktila utbud.

Hur känns det du läser?

Projektet Ordet och handen inspirerar till samtal med hjälp av taktila upplevelser. – Du får beskriva en inre känsla utifrån hur något känns fysiskt, säger bibliotekarien Fredrik Holm som testat metoden.

TEXT: CAROLINE JONSSON

Projektledare Jessica Pellegrini driver projektet Ordet och handen tillsammans med konstnären och fotografen Truls Nord samt informationsdesignern och illustratören Carina Söe-Knudsen som även formgivit taktila bilderböcker för MTM.

– Vi har skapat verktyglådor för taktila boksamtal. De innehåller brickor med tolv taktila material som kan fästas på en filtplatta. En handledning med instruktioner finns också med och varje låda innehåller material för sju deltagare. Vi ger förslag på samtalsteman och hur man kan genomföra de taktila boksamtalen men samtalsledaren är fri att anpassa upplägget så att det passar gruppen.

Projektet fokuserar på frågan: Hur kan vi inspirera och öppna upp för kommunikation med hjälp av taktila upplevelser? Jessica Pellegrini berättar att metoden ger verktyg för inre reflektion:

– När vi samtalar om det vi läst kan vi öppna dörrar inom oss. Vi kan lära oss om oss själva och om

varandra. Verktyglådorna erbjuder en metod för att skapa samtal.

Målgrupperna är flera. Både personer som är ovana vid att prata om litteratur, vuxna med kognitiva svårigheter och personer med synnedsättning. Målet är att verktyglådorna ska främja läsförståelse och underlätta kommunikationen kring litteratur, för att i förlängningen höja litteraturkunnigheten bland vuxna, barn och unga med olika bakgrund och olika förutsättningar.

– Just nu sprids materialen till bibliotek i landet, berättar Jessica Pellegrini.

En workshop kan gå till så att deltagarna väljer brickor i olika material – bubbliga, mjuka, taggiga – först för att beskriva sin sinnesstämning och sedan för att beskriva innehållet ur den text som samtalsledaren läst. Man samtalar sedan om texten med hjälp av brickorna.

– Projektets utgångspunkt är att

Ordet och handen

Projektet ägs av Begripsam och drivs i samarbete med Stockholms stadsbibliotek med finansiering av Kulturrådet. Läs mer: www.ordetochhanden.se

Jessica Pellegrini

”Just nu sprids materialen till bibliotek i landet.”

taktil upplevelse och kommunikation skapar nya tankebanor och fungerar oberoende av språkliga, kognitiva och fysiska hinder. Den litterära upplevelsen får en väg in i vårt sensoriska system som en metod för att tillgängliggöra läsningen, säger Jessica Pellegrini.

Bibliotekarien Fredrik Holm har testat verktyglådan och metoden och menar att alla läsare kan ha nytta av metoden.

– Materialbrickorna fungerar som goda isbrytare för att inleda samtal. ●

Finn Hellman är ett välkänt namn inom funktionshinderrörelsen och just tillgänglig läsning har han tagit strid för sedan barnsben.

KÄMPAR FÖR LÄSNING PÅ LIKA VILLKOR

Finn Hellman är 2021 års vinnare av Läsguldet, MTM:s tillgänglighetspris. Han får priset för sitt konsekventa arbete för att förbättra kvaliteten i talböcker och punktskrift.

TEXT: ANDERS JADERUP FOTO: LISA THANNER

Ända sedan bokslukaråldern har frilansjournalisten och funktionshinderaktivisten Finn Hellman läst mycket, främst punktskrift men alltmer på tal. Ungefär lika länge har han, oftast på ideell basis, uppmärksammat brister och fel i produktionen av tillgängliga medier.

Han har gjort det genom att själv kontakta MTM (samt myndighetens föregångare Talboks- och punktskriftsbiblioteket) och han har uppmanat andra att göra likadant, han har startat namninsamlingar och i våras fick han mycket uppmärksamhet för en minidokumentär på Youtube där han samlat in exempel på kvalitetsbrister i talböcker.

– Jag minns hur talböcker kunde bestå av ett 30-tal kassetter. Nu kan man lyssna med en Daisy-spelare på ett sätt som nästan kommer i närheten av seende människors sätt att bläddra och skumma. Men vi får inte tro att tekniken kan rationalisera bort alla människor i bokproduktionen. Det kommer snabbt att gå ut över kvaliteten och då har vi inte någon god tillgänglighet längre. Visst är det fantastiskt med Daisy-

“Vi får inte tro att tekniken kan rationalisera bort människor i bokproduktionen.”

formatet, men om inläsaren uttalar ord fel, och sidor och kapitel saknas, spelar det ingen roll att tekniken skiljer sig från förra seklets kassetter.

– Att producera punktskriftsböcker förr i tiden krävde ett enormt arbete eftersom de transkriberades för hand. Idag är det möjligt att producera punktskrift i helt andra kvantiteter. Vissst är det en framgång. Men vi är snabbt tillbaka på ruta ett om punktböckerna har suddig punktskrift, om vis-

Läsguldet är MTM:s pris för tillgänglig läsning. Det uppmärksammar personer, organisationer eller institutioner som på ett kreativt, inspirerande och inkluderande sätt skapar möjlighet för personer med syn- eller läsnedsättning att läsa på sina villkor. Läsguldet har delats ut sedan 2018 och prissumman är på 25 000 kronor.

sa bokstäver får för många punkter och så vidare. Jag har läst en del gamla böcker som gjordes helt för hand och de punkterna är mycket skarpa och går att läsa än idag trots nästan hundra år på nacken. Det vore roligt om vi kunde få samma kvalitet på dagens punktskrift.

Att Finn Hellman har utvecklat sitt påverkansarbete från att själv rapportera brister till att organisera andra människor och samla in ett större material är något som ➔

➔ han tror stärker självkänslan hos punktskriftsläsare och talbokslyssnare; de inser att det är fler än de själva som drabbats av fel i böcker.

Minidokumentären, som han döpte till Myndigheten för Tupp-lur och Missljud, är tre minuter lång och blev i våras ett av de nominerade bidragen till dokumentärfestivalen Tempo i kategorin Short Dox Radio. Finn Hellman vann inte, men i gengäld blev videoklipppet väldigt uppmärksammat i andra sammanhang. Det omtalades i radio, tv och flera poddar, och det blev omskrivet i ett 40-tal artiklar i dagspressen. Till och med ett par utländska medier rapporterade om det.

På lång sikt hoppas Finn Hellman att hans påverkansarbete kan leda till större jämlikhet och att personer med synnedsättning framöver kan läsa på samma villkor som

seende. Exempelvis genom att en tillgängliggjord utgåva av en ny bok finns producerad samtidigt som den tryckta utgåvan ges ut.

– Vi ska ha samma valfrihet som seende låntagare på biblioteken och kunna låna lika gamla och obskyra böcker som de. Ingen ska säga att statsanslaget enbart räcker till att trycka två tredjedelar av det vi vill ha. Och när det gäller korrekturfel ska vi acceptera lika många som det finns i svartskriftsböckerna, men inte fler.

Att han tilldelas årets upplaga av Läsguldet ser Finn Hellman som ett välkommet erkännande av de insatser som han gjort, ofta tillsammans med andra.

– Jag gick runt med ett fänigt flin i ansiktet när jag hade meddelats nyheten om priset. Det är jätteroligt att få en utmärkelse och skönt att få kvitto på att kamp lönar sig. ●

Juryns vinnarmotivering

“Finn Hellman hittar hela tiden nya vägar för att förbättra för läsare i behov av tillgängliga medier. Hans kreativa engagemang ger ringar på vattnet och lyfter frågan om att få läsa på sina villkor inte bara till personer med syn- eller läsnedsättning utan även till allmänheten i stort.”

Juryns medlemmar 2021

Johan Anderblad (ordförande), författare och läsinspiratör, Elin Nord, ordförande för Svenska Daisykonsortiet, Jenny Edvardsson, lärare och författare, Mats Berggren, författare, Karin Forsell, journalist och tillgänglighetsexpert, Maria O'Donnell, MTM:s representant..

Nya taktila bilderböcker

Maja tittar på naturen – sommaren

Taktill bilderbok med punktskrift, tryckt text i storstil och svällpappersbilder. Baseras på Lena Andersons och Ulf Svedbergs bok **Maja tittar på naturen**, där innehållet är indelat efter de fyra årstiderna. MTM kommer att göra ytterligare tre taktila böcker om Maja och alla har en årstid som tema.

Lilla Spöket Laban får en lillasyster

En taktill bilderbok för yngre, även bildovana, barn. Av Inger och Lasse Sandberg och reliefbilder av Annica Norberg.

Lilla tomten

Bilderbok för de minsta, återgiven med många taktila material, passande som julläsning. Av Moa Eriksson Sandberg och Erik Sandberg och reliefbilder av Maria Beskow.

På prao. Ridskolan

En taktill bilderbok för barn från 6 år med text utan versaler, i punktskrift och storstil för lästräning. Det finns också en övning där barnet får hjälpa huvudpersonen att hitta de taktila föremål som finns i boken. Av Anna Hansson och Emelie Stigwan och reliefbilder av Annica Norberg. Kommer ut i december.

Lånas på Legimus och säljs på mtm.se

Nu är det jul igen!

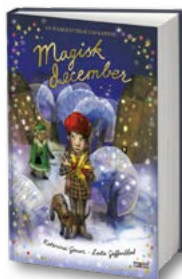
Äntligen omger vi oss av allt det som hör julen till! Och vad passar bättre än att komplettera pepparkaksdoft och stämningsfull musik med en hög härliga julberättelser? Här är några böcker som hjälper barnen att få tiden fram till dopparedan att gå.

TEXT: IDA BENGMARK

Magisk december av Katarina Genar

Julmånaden börjar inte bra. Julias föräldrar bara jobbar för mycket, och hennes bästa kompis har flyttat. Det är svårt att få julstämning när man inte har någon att dela den med. Men när Julia gör en stjärna i guldpaper på fritids börjar dock saker förändras. Hon lär känna en snäll tant och hennes hund, och det verkar som om stjärnan har något med det hela att göra. Det blir verkligen starten på en magisk december. **Rekommenderad ålder: 6-9 år.**

Vi måste rädda julen av Ellen Karlsson

Äntligen december! Sam har väntat hela året. I skolan ska klassen ha en speciell almanacka som julkalender. Enligt läraren Ammi är den magisk! Varje dag får barnen i Sam och Esmes klass dra en lapp, och julaftonslappen måste vaktas extra noga. Varför, undrar Esme, men Ammi bara skrattar. "Annars blir det ingen jul!" säger hon. Men det kan väl ändå inte stämma? Kan hela julen verkligen bero på den lilla almanackslappen? **Rekommenderad ålder: 6-9 år.**

Julmysteriet av Lisa Bjärbo

Ebbe älskar julen och gör allt för att få julstämning hemma. Men det är något som inte stämmer. Varför försvinner en massa julsaker? Varför är det märkliga fotspår i snön utanför huset? Hur ska det kunna bli jul om någon stjal allt det mysiga? Ebbe och hunden Göran måste lösa mysteriet, och de har exakt 24 dagar på sig. **Rekommenderad ålder: 6-9 år.**

Nattexpressen av Karin Erlandsson

Varje år reser Danja och hennes familj till mormor. Den här gången verkar mormor inte riktigt som hon brukar. Hon säger konstiga saker och är glömsk. Ännu värre blir det när mormor försvinner. Natten efter försvinnandet vaknar Danja av ljud från ett tåg, trots att tågspåret utanför är övergivet. Tåget som stannat heter Nattexpressen, och Danja är modig nog att gå ombord. Plötsligt är hon indragen i ett äventyr som hon aldrig hade kunnat föreställa sig.

Rekommenderad ålder: 9-12 år.

SPEL PÅ LIKA VILLKOR

Hur kan man göra spel tillgängliga för alla, oavsett synförmåga? Pedagogen Catinka Grunditz berättar om ett utmanande, kreativt och roligt arbete!

Catinka Grunditz

Catinka Grunditz, tidigare bildlärare, är pedagog på MTM och ansvarar för att ta fram taktila produkter för barn och vuxna med synnedsättning. I bokhyllorna vid hennes skrivbord finns bland annat startpaket med taktila produkter och bilder som ges ut via syncentraler till familjer där barnet väntas bli punktskriftsläsare. Men här finns också mängder av taktila spel.

En del är på idéstadiet, andra är prototyper och ytterligare några är klara. Spelen säljs hos Iris Hjälpmedel som erbjuder produkter för personer med syn- och kognitionsnedsättning.

Catinka Grunditz, varför gör MTM spel tillgängliga?

– För att kompensera för det som personer med synnedsättning inte får tillgång till på den allmänna spelmarknaden. Och då pratar

vi traditionella spel som brädspel och kortspel. Vi försöker hitta lösningar på hur man kan tillföra det som saknas för att ett visst spel ska fungera även om du har en synnedsättning.

Hur går det till?

– Det är väldigt olika beroende på vilket spel det är. Generellt handlar det om att visuell information som är avgörande för att kunna spela spelet även ska finnas taktilt. Då kan personer spela tillsammans oavsett synförmåga och var och en använder den information som funkar för hen. Tärningen är ju central i många spel och då byter man ut den mot en som fungerar både med känsel och syn, en taktil tärning. Text, som spelregler till exempel, bifogas i punktskrift och sen kan det behövas beskrivningar för att alla spelare ska få förutsättning-

“Vi bedömer spelens potential, sen börjar detektivarbetet med att hitta lösningarna!”

ar att förstå spelet. Det kan vara till exempel spelplanen och vilka detaljer som ingår.

– När vi gör spelkort som UNO, Svarte Petter eller spelkort gör vi en märkning på korten med punktskrift. Då beställer jag kortlekar och skickar dem till en leverantör som gör punktmärkningen.

– Spel som Fyra på rad, där man ska placera spelbrickor så att ens egen färg först bildar en obruten rad om fyra, särskiljer vi brickorna med något annat än färgen. Då gör vi hål i mitten på hälften av dem. Vi har gjort på liknande sätt med Othello, där svarta sidan av brickorna täcks med sammetsartade självhäftande klistermärken.

Till vänster: en blandning av spel med taktil tärning taktila brickor och Dominospel. I mitten: kortspelet UNO med punktskrift, ett av de populäraste taktila spelen. Till höger: det nya taktila spelet Memory.

Har du en speldigé?

Kanske har du egna erfarenheter av taktila spel och tips på sådana vi kan utveckla och göra tillgängliga? Kontakta: catinka.grunditz@mtm.se

Hur väljs spelen ut?

– Det är efterfrågan och omvärldsorientering som styr. Vi ”spanar på stan”, vilka spel som är eller kan tänkas bli populära. Utifrån det bedömer vi spelens potential och ser vad som behöver göras tillgängligt. Sen börjar detektivarbetet med att hitta lösningarna!

Vilka spel säljer mest?

– Det som säljs i störst antal är vanliga spelkort. Därefter kommer vissa kortspel som UNO eller Skip Bo och det beror ju såklart på att korten slits över tid. Sen skulle jag säga att Fyra på rad och Domino kommer på delad tredjeplats.

Vilka nya spel är på gång?

– Memory! Det har en spelplan med norrlinje, en mittmarkering och ett rutnät där de taktila bildbrickorna placeras ut. Då kan spelaren känna av taktilt och orientera sig utan att råka flytta på korten. Den första leveransen till vår återförsäljare Iris Hjälpmedel har gått iväg för bara någon vecka sedan, så det ska bli spännande att se hur efterfrågan kommer att bli! Annars är två spel på idéstadiet. Ett barnspel och ett frågespel för vuxna. Båda är en utmaning. En svår men rolig nöt att knäcka! ●

TEXT: ANETTE SÄFSTRÖM

Lästips: tema resa

I böckernas värld kan man alltid resa. Men nu när restriktionerna är hävda tycker vi att det passar extra bra med boktips på temat resor!

TEXT: HELÉN ÅBERG

Fränder av Emma Donoghue

Strax innan Noah ska resa till sin födelseort Nice för att fira sin 80-årsdag får han veta att han blivit förmyndare till sin systersonson, elvaårige Michael. Pojken åker med på resan och efter en svår start med bråk börjar de finna varandra och märker att de har mer gemensamt än de trott.

Otroligt högt och extremt djupt

av Annelie Pompe

Den äventyrliga författaren, som bland annat bestigit Mount Everest, fridykt med hajar och djupdykt till 90 meters djup, ger vägledning i hur man kan använda mental träning för att utmana sig själv i vardagen och växa som människa. Vad menas egentligen med mod, äventyr, rädsla, passion, utmaning, tankekraft och andning?

Ett väldigt stort hus på landet

av Claire Sandy

I denna feelgoodroman delar tre familjer på ett stort hus på landet under en sommar i Devon. Ny vänskap blommar och irritation sjuder. Tonåringarna smusslar med cigaretter och de vuxna förlorar hämningarna.

Bortsprungen av Britt Collins

Den hemlöse och deprimerade Michael King tar hand om en skadad och utsulten katt och plötsligt har han något att leva för. Men vid ett besök hos veterinären upptäcks ett identifikationschip. Katten har en ägare. Boken bygger på en sann historia.

På gång i Punktskriftsnämnden

Punktskriftsnämnden är en del av MTM, men har samtidigt ett eget uppdrag att utveckla punktskriften som skriftspråk och att gynna användningen av både punktskrift och taktila bilder.

Nämnden består av personer som kommer från olika organisationer, myndigheter och lärosäten. Till exempel SRF, Unga med synnedsättning, Föreningen för synrehabilitering (FSS) och Nationellt kunskapscenter för dövblindfrågor (Nkcdb). Representanter från myndigheterna kommer från SPSM och Språkrådet, och från lärosäten Lunds universitet, Stockholms universitet och Mälardalens högskola. Medlemmarna utses för tre år åt gången.

Nya MTM befinner sig i Malmö sedan två år och sedan dess har nämnden nystartat sitt arbete inom olika områden. Nämndens barngrupp arrangerade till exempel den 18 november en välbesökt digital studie-dag om punktskrift för barn. Där presenterades verktyg, metoder, taktila böcker och produkter, tillgängliga kurser samt läromedel för att förmedla taktill läsning. Det var ett samarbete mellan SRF, SPSM, Stockholms universitet, pedagoger från syncentraler i Västra Götaland och MTM.

Nämnden har också påbörjat ett utvecklingsarbete om layout i punktskrift, och här finns det en koppling till att MTM alldeles nyligen har startat en referensgrupp för punktskrift. Punktskrift används ju ofta för att läsa digital text, och inom det området finns stor potential för utveckling. Närmast vill nämnden ta fram en Liblouis-tabell för svensk punktskrift. Liblouis är ett system som används av flera olika hjälpmedel och punktskriftsskärmar men det saknas en auktoriserad svensk version. Det skulle vara ett litet steg på vägen

till en mer genomtänkt och lättanvänd digital läs- och skrivmiljö för alla som använder punktskrift, och vara till gagn inte minst för skolelever.

Det borde också vara enklare att läsa och skriva digitalt på olika språk med punktskrift. Nämnden planerar att ta fram en rekommendation för hur punktskrift ska skrivas på älvdalska. Älvdalskan är en svensk dialekt med en stark egenart och som rent språkligt kan klassificeras som ett eget språk.

Något som fungerar olika bra i olika delar av landet är utbildning för vuxna personer med förvärdad synnedsättning som vill lära sig punktskrift. Nämnden vill ta reda på mer om detta och försöka gynna en bättre samstämmighet över landet, till exempel genom att peka på goda exempel som kan inspirera. ●

TEXT: BJÖRN WESTLING, SEKRETERARE I PUNKTSKRIFTSNÄMNDEN

Punktskriftsnämnden arbetar bland annat för likvärdig utbildning över landet för vuxna som vill lära sig punktskrift.

FOTO: TERESE ANDERSSON